

Beleidsvoorstellen Vrouw & Maatschappij

Preventie en sensibilisering

1 Maatschappelijk onderzoek en gegevensverzameling

Er is sprake van een alarmerende schaarste aan gegevens over online seksueel geweld. V&M pleit daarom voor een grootschalig en gericht maatschappelijk onderzoek naar de problematiek en de gevolgen voor de slachtoffers. Het beleid moet prioriteit geven aan het verbeteren van genderspecifieke gegevens over de prevalentie van en het leed door online seksueel geweld en aan het ontwikkelen van indicatoren om de doeltreffendheid van maatregelen te meten. Er is daarbij ook nood aan meer intersectioneel onderzoek dat rekening houdt met hoe online seksueel geweld tegen vrouwen kruist met andere vormen van onderdrukking zoals racisme, homofobie en validisme. Tenslotte moet er in het onderzoek ook aandacht worden besteed aan de omvang van nieuwe fenomenen zoals deepnudes.

We pleiten ook voor een systematische rapportage van het fenomeen bij politiediensten en correctionele parketten. Alleen zo zullen we een goed overzicht hebben op de prevalentie van deze problematiek.

2 Sensibilisering van politie en magistratuur

V&M pleit voor meer sensibilisering van de politie en de magistratuur rond de vormen van online seksueel geweld, welke impact het heeft en hoe zij het kunnen bestrijden en eventueel vervolgen. Er moeten vormingen worden aangeboden die specifiek gaan over gendergerelateerd cybergeweld. Vandaag bestaan er reeds opleidingen voor de federale gerechtelijke politie over geweld op sociale media, cyberpesten en online seksueel geweld, maar deze worden onvoldoende regelmatig en structureel aangeboden. Ook agenten van de lokale politie (de zogenaamde first responders als het aankomt op online seksueel geweld) moeten voldoende toegang

hebben tot een vorming over gendergerelateerd cybergeweld. Vandaag de dag is dit nog te weinig het geval.

3 Sensibilisering van ouders via digibanken en/of Huizen van het kind

V&M pleit ervoor om de dienstverlening van de digibanken en digipunten in steden en gemeenten uit te breiden met het aanbieden van informatie en educatie over de risico's van digitale technologie en media zoals sexting, NCII, doxing, cyperpesten, deep nudes, ... In heel wat steden en gemeenten zijn de afgelopen jaren digibanken en digipunten opgericht. Daar kunnen mensen met om het even welke digitale hulpvraag (smartphone, tablet, laptop...) terecht voor hulp, advies en ondersteuning. Vaak wordt daar nu enkel de focus gelegd op de zeer technische aspecten van de digitale wereld: een app installeren, 'Mijn Burgerprofiel' raadplegen, attesten online aanvragen en invullen, ...

Bovendien heeft elke gemeente ook een Huis van het Kind dat onder meer instaat voor opvoedingsondersteuning aan ouders. V&M pleit ervoor dat er daar via samenwerkingen tussen de partners van de Huizen van het Kind (bibliotheek, jeugddienst, Opgroeien, CLB, scholen, jeugdwelzijnswerk, middenveldorganisaties, ...) informatie, tools en vormingen aangeboden worden over de digitale leefwereld van kinderen en jongeren zodat ouders gesteund worden bij de mediaopvoeding van hun kinderen.

4 Afdwingbare deontologische code voor sociale media platformen

V&M pleit voor een afdwingbare deontologische code die sociale media platformen verplicht moeten ondertekenen zodat er een inclusieve, veilige online omgeving kan gecreëerd worden. Dergelijke

mediaplatformen hebben een zorgplicht voor hun gebruikers, naar analogie van de zorgplicht die geldt voor de uitbaters van fysieke openbare ruimten. Voor Europa is dit een vrijwillig gegeven. In het Verenigd Koninkrijk werd dergelijke duty of care echter een wettelijke verplichting. België moet dat voorbeeld volgen.

Binnen zo'n zorgplicht moeten de platformen maatregelen nemen om te voorkomen dat hun gebruikers schade lijden door illegale of schadelijke activiteiten op hun diensten. Dit impliceert een noodzaak om de voornaamste schade bij gebruikers te onderscheiden waarop de platformen zich moeten concentreren, bijvoorbeeld emotionele schade. Bedrijven moeten dit onderzoeken en op basis daarvan een plan opstellen om leed te voorkomen. Als de vooropgezette aanpak van het platform niet de nodige uitkomst heeft, kunnen sancties worden opgelegd. Zo tonen gebruikers van sociale media niet alleen respect voor elkaar, maar toont de aanbieder van die sociale media ook respect voor haar gebruikers.

5 Sensibilisering rond en evaluatie van de wet van 4 mei 2020

Sinds 4 mei 2020 is het niet-consensueel verspreiden van seksueel getinte beelden en opnames bij wet verboden. De laatste jaren komen nieuwe praktijken zoals deepnudes echter meer en meer naar boven. Hoewel deepnudes niet expliciet vermeld worden in de wetgeving, is het maken van gemanipuleerde afbeeldingen of video's van een naakte persoon of een persoon die seksuele handelingen verricht zonder zijn of haar toestemming of medeweten wel degelijk strafbaar als voyeurisme. Wanneer deze gemanipuleerde beelden bovendien verspreid worden met de bedoeling om de afgebeelde persoon te schaden of uit winstbejag, valt dit onder de strafbaarheid van niet-consensuele verspreiding. Daders zijn er zich echter vaak niet van bewust dat het maken of verspreiden van deze vals

gemaakte foto's of video's effectief ook strafbaar is, ook al zijn de beelden niet 'echt'. V&M pleit daarom voor meer sensibilisering over de wet van 4 mei 2020 en over de strafbaarheid van het maken en verspreiden van deepnudes.

Daarnaast pleiten wij ook voor een evaluatie van de wet van 4 mei 2020 waarbij nagegaan wordt welke impact deze wet heeft, hoe vaak er op basis van deze wet aangifte is gedaan en een vervolging is gebeurd. Op die manier kunnen we ook inzicht krijgen in de hiaten in de wetgeving die nog moeten worden weggewerkt.

Veiligheidswaarborgen online

6 Verbod op deepnude-apps en -websites

De laatste jaren schieten websites en apps waar je op een eenvoudige manier deepnudes kan maken als paddenstoelen uit de grond. Deze nepbeelden worden door innovatieve artificiële intelligentietechnologie steeds realistischer en zijn vaak niet van echt te onderscheiden. Dat maakt het voor het slachtoffer nog ingewikkelder om aan te tonen dat zij niets te maken hebben met de beelden.

V&M pleit daarom voor een totaal verbod op alle apps en website die het manipuleren van naaktfoto's en naaktvideo's aanbieden. Door die bedrijven strafbaar te stellen, pak je het probleem bij de wortel aan. Ook de aanbieders van die apps, Google en Apple, kunnen hierin een rol spelen.

7 Toegankelijk en uniform meldingssysteem op sociale media platformen

V&M pleit voor een verplicht uniform, herkenbaar en gebruiksvriendelijk meldingssysteem voor alle sociale mediaplatformen. Momenteel is er immers een onvoldoende duidelijk en herkenbaar meldingssysteem als je illegale content aantreft op sociale media. Ook wanneer je slachtoffer bent van bijvoorbeeld cyberpesten, wraakporno, deepnudes of haatspraak is het niet duidelijk waar je dit kan rapporteren. Deze meldingsfuncties moeten gemakkelijk toegankelijk zijn en de mogelijkheid bieden om uitsluitend met elektronische middelen melding te geven. Daarnaast mogen het geen geautomatiseerde systemen zijn, tenzij dit uitdrukkelijk vermeld wordt.

Als de sociale mediaplatformen op de hoogte gebracht zijn van de illegale content, dienen ze ook over te gaan tot actie. We willen dan ook dat deze platformen de wettelijke verplichting krijgen om de betrokken autoriteiten zelf op de hoogte te stellen. Nu ligt dat initiatief al te vaak bij het slachtoffer. Samenhangend is de procedure om zoekresultaten op zoekmachines zoals Google te verwijderen relatief eenvoudig, maar moet een slachtoffer elke oorspronkelijke website waar bijvoorbeeld een deepnude werd gepost apart aanmanen de content te verwijderen. Dit is te omslachtig. Ook daar moeten de platformen en internetbedrijven nauw samenwerken en hun verantwoordelijkheid opnemen. Die verantwoordelijkheid vertaalt zich voor ons ook in een proactieve houding. Grote platforms en zoekmachines moeten zelf de risico's van hun online inhoud analyseren en risico's in verband met het verspreiden van illegale inhoud en gendergerelateerd geweld kunnen inschatten.

8 Laagdrempelig systeem voor online aangiften bij politie

V&M pleit voor een toegankelijk online systeem waar slachtoffers van online seksueel geweld op laagdrempelige wijze aangifte kunnen doen. Ook slachtoffers die geen aangifte wensen te doen, maar wel melding willen maken van de feiten moeten daar via het portaal de mogelijkheid toe krijgen, zodat ze mee kunnen opgenomen worden in de statistieken. Slachtoffers moeten via dat portaal ook automatisch doorverwezen worden naar de desbetreffende psychologische hulpverleningsinstanties in hun buurt.

Hulpverlening

9 Toegang voor slachtoffers van online seksueel geweld tot gespecialiseerde psychologische hulpverlening in de ZSG

Slachtoffers van hands-on seksueel geweld kunnen terecht in de Zorgcentra na Seksueel Geweld voor allesomvattende zorg op één plaats: medische zorg, psychologische ondersteuning, forensisch onderzoek. In elk centrum zijn er zorgverleners aanwezig die gespecialiseerd zijn in de problematiek van seksueel geweld. Hoewel het voor slachtoffers van online seksueel geweld niet onmiddellijk nodig is om medische zorg of een forensisch onderzoek uit te voeren, hebben zij vaak ook nood aan psychologische hulp. V&M pleit dan ook voor de mogelijkheid voor eerstelijnspsychologen, de lokale politie of de slachtofferhulp van CAW om indien noodzakelijk een slachtoffer van online seksueel geweld te kunnen doorverwijzen naar de gespecialiseerde psycholoog in een Zorgcentrum na Seksueel Geweld.